

vergadering **C186**
zittingsjaar 2023-2024

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 21 maart 2024

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de verdeling van de opbrengsten van de 5G-veiling – 1322 (2023-2024)	3
VRAAG OM UITLEG van Annick Lambrecht aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over een culturele boycot van Israël – 1400 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Meyrem Almaci aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de Israëliëse deelname aan het songfestival en de positie van minister Benjamin Dalle en de Vlaamse Regering – 1405 (2023-2024)	7
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de resultaten van de Digimeter 2023 – 1362 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Klaas Sloomans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de toenemende smartphone- en socialemediaverslaving die blijkt uit de nieuwe Digimeter – 1409 (2023-2024)	16

VRAAG OM UITLEG van Stijn De Roo aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de verdeling van de opbrengsten van de 5G-veiling – 1322 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Minister, 5G biedt tal van kansen voor innovatieve toepassingen in Vlaanderen. In juni 2022 vond de veiling van de licenties voor het 5G-netwerk in België plaats, maar sindsdien is het onduidelijk hoe de inkomsten uit die veiling precies zullen worden verdeeld tussen het federale niveau en de gemeenschappen. Die middelen worden bij gebrek aan een akkoord geblokkeerd. Pas wanneer er duidelijkheid is over de verdeling, kunnen de middelen van de veiling ingezet worden, bijvoorbeeld om innovatieve toepassingen te ontwikkelen.

De verdeling van de eenmalige opbrengsten en de jaarlijkse opbrengsten van de veiling met een groter aandeel voor de gemeenschappen werd reeds verschillende malen besproken binnen het Overlegcomité. Er werd in 2021 ook afgesproken dat rekening zou worden gehouden met het belang van media in het frequentiegebruik.

Minister, ik heb dan ook een aantal vragen voor u. Wat is de stand van zaken van de gesprekken in het Overlegcomité over de verdeling van de opbrengsten van de 5G-veiling? Werde er intussen een akkoord bereikt? Kunt u daar iets meer uitleg over geven? En wat is tot slot de stand van zaken van de uitrol van 5G in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u voor uw vraag, collega De Roo. Sta me toe eerst de historiek van het dossier nog eens kort in herinnering te brengen. Het Overlegcomité zette op 24 november 2021 het licht op groen voor de veiling van de verschillende frequentiepakketten. Op dat Overlegcomité werd toen ook het volgende beslist: "Het Overlegcomité start de bespreking over de verdeling van de opbrengsten met een groter aandeel voor de gemeenschappen in de verdeling van de eenmalige en jaarlijkse opbrengsten van de veiling van het spectrum voor mobiele breedband in mei 2022 en beoogt om een akkoord te bereiken voor het einde van het jaar 2022 over de verdeelsleutel tussen de federale staat en de gemeenschappen. Daarbij wordt rekening gehouden met het belang van media (wat een gemeenschapsbevoegdheid is) in het frequentiegebruik en dat de financiering van het BIPT niet in gedrang komt. Bij ontvangst van de eenmalige opbrengsten zullen deze op een rekening geblokkeerd worden. Het overschot dat het BIPT jaarlijks doorstort naar de thesaurie (waar deels de jaarlijkse opbrengsten in verwerkt zijn) zal op dezelfde rekening geblokkeerd worden. De gelden op deze rekening zullen verdeeld worden van zodra er een akkoord gevonden kan worden. Indien de gemeenschappen onderling nog geen akkoord hebben bereikt nadat de verdeelsleutel tussen de federale staat en de gemeenschappen is bepaald, dan kan het federale aandeel reeds vrijgegeven worden van de rekening."

Dat was een belangrijke stap, omdat we op die manier enerzijds hebben gezegd dat de ontwikkeling van 5G voluit kan doorgaan. En anderzijds dringen we ook aan op de uitvoering van het Vlaamse regeerakkoord, en trouwens ook het federale regeerakkoord, waarin bij de verdeling rekening wordt gehouden met het wat ons betreft aanzienlijk grotere aandeel voor de gemeenschappen.

Het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) sloot op 20 juli 2022 de belangrijkste fase van de radiospectrumveiling af. Vijf operatoren namen deel aan de veiling en konden elk een deel van het radiospectrum verwerven,

waarmee ze het mobiele telecomlandschap in ons land zullen bepalen voor de komende twintig jaar. Na aftrek van de veilingkosten leverde de veiling in totaal meer dan 1,4 miljard euro op aan eenmalige heffingen voor een periode van twintig jaar.

Na de succesvolle veiling zijn er meerdere besprekingen geweest tussen de federale overheid en de gemeenschappen over de verdeling van de opbrengsten. Tot op heden werd evenwel nog geen akkoord bereikt. Wat wel opmerkelijk is in dit dossier, is dat we het tussen de drie gemeenschappen op elk moment van het traject met elkaar eens waren en dat er altijd consensus was tussen de gemeenschappen, trouwens ook met gemeenschappelijke briefwisseling die aan de federale overheid bezorgd is. We hebben ook regelmatig overleg gehad met de bevoegde minister, federaal collega De Sutter.

We gaan er zeker niet geraken als iedereen blijft kamperen op het eigen grote gelijk. Een akkoord zal enkel worden gevonden als er een redelijk initiatief wordt genomen dat de uitgangspunten van alle partners rond de tafel respecteert. Daarom hebben wij in de loop van de onderhandelingen met collega De Sutter een voorstel op tafel gelegd dat een uitweg moet bieden uit de blokkering en dat rekening houdt met de posities van alle betrokken partijen. Dat is voor alle duidelijkheid een compromisvoorstel. Ons uitgangspunt ging uit van een omkering van de 80/20-verdeling richting 20/80. Dat was ons uitgangspunt. Maar wij hebben een redelijk voorstel op tafel gelegd. Op mijn initiatief hebben de drie gemeenschappen dat voorstel ook naar het Overlegcomité van 28 februari jongstleden gebracht.

We zijn in ons voorstel uitgegaan van de methodiek die bij de vorige verdeling in 2013 werd toegepast, te weten een getrapt systeem waarbij een percentage werd afgesproken onder het geraamde bedrag en anderzijds ook een percentage boven het geraamde bedrag van de opbrengst. Concreet is ons voorstel voor de eenmalige heffingen om een verdeelsleutel te hanteren van tweemaal 50 procent tot het ramingsbedrag van 779 miljoen euro. Dat houdt het midden tussen het oorspronkelijke standpunt van de federale overheid van een 80/20-verdeling en onze houding van 20/80. En daarnaast was het voorstel 35 procent voor de federale overheid en 65 procent voor de gemeenschappen boven het ramingsbedrag. Dat houdt opnieuw het midden tussen het oorspronkelijke akkoord van 50/50 boven het ramingsbedrag en onze visie van 80/20 in het voordeel van de gemeenschappen. Het gaat dus twee keer om een compromisstandpunt. Voor de jaarlijkse heffing stellen we een 50/50-verdeling voor, ook om rekening te houden met een aantal recurrente kosten van het BIPT, zeker die die gelinkt zijn aan de spectrumveiling.

Die verdeling zou om de zeven jaren moeten worden geëvalueerd, in samenwerking met de regulatoren van de diverse overheden. Dat geeft desgevallend de mogelijkheid om een aangepaste berekening voor te stellen in functie van de evolutie in het gebruik van het spectrum. Indien daarover geen akkoord wordt gevonden, blijft de bovenstaande verdeling van kracht, evenals op toekomstige veilingen van gelijkaardige frequenties.

In het voorstel wordt overigens ook rekening gehouden met de verschillende betalingsmodaliteiten en het betaalritme van de operatoren.

Het voorstel bevat trouwens meteen ook al een verdeelsleutel voor de verdeling tussen de gemeenschappen – de vorige keer heeft dat ook nog even geduurd, maar dit zit ook al in het compromisvoorstel – die dezelfde is als de verdeelsleutel bij de vorige 4G-veiling, namelijk 58 procent voor de Vlaamse Gemeenschap, 41 procent voor de Franse Gemeenschap en 1 procent voor de Duitstalige Gemeenschap.

Ik wil graag benadrukken dat dit wat ons betreft een ernstig compromisvoorstel is, wat niet kan worden gezegd van de cijfers uit de studie van Capgemini, die het percentage media in het gebruik van mobiele data maximaal op 28,2 procent

raamt. Als we kijken naar het gewijzigde mediagebruik en de prognoses van Ericsson, die tot 76 procent mediagebruik gaan, of de recente studies van Nokia en de Global System for Mobile Communications (GSMA), dan zien we dat de cijfers uit de Capgeminstudie nooit een objectieve basis kunnen vormen voor een akkoord en dat de hoge verwachtingen op het vlak van de adoptie van 5G bij bedrijven niet zullen worden ingelost.

Niemand kan nog ontkennen dat er in de studie voor de periode tot 2030 een duidelijke overschatting zit van het mobiele 5G-datagebruik in een bedrijvencontext, het zogenaamde Internet of Things (IoT), ten voordele van het federale aandeel. Het volstaat in dat verband om te verwijzen naar de recentere studies van Ericsson, Nokia en de GSMA, die met veel lagere inschattingen komen. Voor de periode na 2030 bestaan er trouwens sowieso geen betrouwbare cijfers.

De gesprekken in het Overlegcomité waren een belangrijke nieuwe stap, maar ik kan alleen maar vaststellen dat een akkoord voorlopig uitblijft. De onderhandelingen lopen dus noodgedwongen verder. Het compromisvoorstel van de drie gemeenschappen blijft daarvoor voor Vlaanderen het uitgangspunt.

Voor de meest recente cijfers over de uitrol van 5G in Vlaanderen, moet ik u wel helaas doorverwijzen naar de bevoegde federale collega.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u voor de uitleg en om de historiek nog eens te schetsen. Eind 2022 had er een akkoord moeten zijn. We zijn ondertussen maart 2024 en er is nog steeds geen akkoord. U hebt het voorstel toegelicht dat vanuit onze gemeenschap dan op tafel is gelegd. Ik begrijp dat daar een akkoord is met de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap. Dan denk ik dat we inderdaad de onderhandelingstafel niet mogen verlaten door ons te laten afschepen met een ander voorstel, natuurlijk. U hebt het toegelicht, het zit goed ineens, het houdt rekening met heel wat evenwichten. Het houdt ook rekening met de afspraken die zijn gemaakt in het verleden.

Ik heb niet direct een bijkomende vraag, want uw uitleg was duidelijk. Maar ik denk dat het nodig is om dat dossier ook op tafel te blijven leggen, om onze positie binnen het Overlegcomité verder te kunnen handhaven. Uiteindelijk gaat het immers om 1,4 miljard euro aan middelen, weliswaar gespreid over twintig jaar, die dan worden herverdeeld. Het gaat toch over ettelijke miljoenen die ook naar Vlaanderen kunnen komen en die we dan weer kunnen gebruiken om in innovatieve toepassingen, in ondersteuning en in onderzoek en ontwikkeling (O&O) te gaan steken. Dat is toch iets wat we moeten doen.

5G is volop in ontwikkeling. Vorige week werd nog aangekondigd dat HOGENT samen met Citymesh een privaat 5G-netwerk zal uitrollen op een aantal campussen daar. Dat doen ze om daar testen op te gaan doen, om daar een aantal proeven op uit te voeren en om bedrijven daar ook de kans te geven om dat 5G-netwerk, zeker in combinatie met artificiële intelligentie, te gaan gebruiken. Dat is natuurlijk iets waarop we moeten kunnen inzetten en waarop we als regio niet mogen achterblijven. Ik steun u dus volop in uw pleidooi en in de piste die u op tafel hebt gelegd. Ik hoop dat er snel een akkoord kan worden gevonden en dat die middelen effectief op de juiste manier kunnen worden ingezet en niet zomaar blijven vaststaan op een geblokkeerde rekening.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Dank aan collega De Roo. Het gaat inderdaad niet om een fait divers maar om 1,4 miljard euro. Dat zijn massieve budgetten die we vandaag eigenlijk laten liggen als gevolg van het feit dat er geen

akkoord ontstaat bij de federale overheid of het Overlegcomité. Het is bijzonder goed dat de minister, samen met de andere entiteiten, de bazooka van het Overlegcomité heeft bovengehaald, maar tot nader order stellen we vast dat dat geen zoden aan de dijk heeft gebracht, ondanks de deadline van eind 2022, die intussen bijna twee jaar achter ons ligt. In die zin vrees ik dat wij, of dat u een bijzonder grote strategische en naïeve fout hebt gemaakt door die inkomstenverdeling los te koppelen van de veiling zelf. Hadden we dat niet gedaan, dan was de urgentie om tot een akkoord te komen natuurlijk veel groter geweest en hadden we die middelen wellicht al lang in onze begroting kunnen inschrijven. Dat is geen vraag, maar een vaststelling.

Wat ik mij wel afvraag is wat u gaat doen, minister, als de Federale Regering of een aantal federale regeringspartners het been stijf houden. Gaan wij dan wachten tot sint-juttemis tot er een akkoord komt, of gaat u hier, voor de ontbinding van het parlement, nog een breekpunt van maken aan de federale regeringstafel, of beter: bij het Overlegcomité? Anders wordt dit over de verkiezingen getild en is de kans op een akkoord misschien nog enige lichtjaren van ons verwijderd.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega Sloomans, voor de extra vraag.

Ik sta wel honderd procent, tweehonderd procent zelfs, achter de strategische beslissing om de veiling en implementatie van 5G los te koppelen van de verdeling van de veilingopbrengst. Het ergste dat er voor onze industrie en voor onze consumenten kon gebeuren, was een uitstel van 5G waardoor we achterop zouden geraken in het Europese 5G-peloton. Voor heel wat toepassingen, niet in het minst in de mediasector, is de uitrol van 5G primordiaal. Ik zou het mijzelf niet hebben vergeven als er zelfs maar een relatief beperkt uitstel van die uitrol zou zijn geweest door een politieke koppeling aan de verdeling van gelden.

Twee, het geld is natuurlijk niet verloren. Het is niet zo dat we hier geld verliezen. Het is uiteraard op een geblokkeerde rekening vastgezet. Het geld blijft ter beschikking. Ik vermoed dat de diensten die daarvoor bevoegd zijn, dat op een correcte manier beheren. Het enige wat er nog moet gebeuren, is de verdeling, maar er wordt hier geen geld verloren. Dat is nog een reden waarom ik achter die strategische beslissing sta.

Laatste punt is uw vraag of ik daar een breekpunt van wil maken. Ik denk dat ik binnen mijn bevoegdheden alles heb gedaan om het te realiseren. Ik heb een akkoord bereikt met de drie gemeenschappen, ik heb intensief samengezeten met de bevoegde federale minister, ik heb een compromisvoorstel dat gesteund wordt door de volledige Vlaamse Regering voorgelegd aan de federale overheid. We hebben daar lang over onderhandeld. In eer en geweten denk ik dat het een redelijk voorstel is, maar ik heb vastgesteld dat er geen draagvlak voor gevonden is in de Federale Regering. Ik denk niet dat ik meer kan doen. Mocht ik er een breekpunt van maken, zou ik niet goed weten welke hefboomen ik zou hebben om collega De Sutter te helpen om dit binnen de federale overheid te realiseren. Dat is dus, denk ik, niet aan de orde. Ik denk dat we alles gedaan hebben en het is nu aan de verschillende regeringen om dat verder te bekijken en om zo snel mogelijk een verdeling vast te leggen. Wij gaan in elk geval blijven pogen om tot overeenstemming te komen.

De voorzitter: De heer De Roo heeft het woord.

Stijn De Roo (cd&v): Dank u wel, minister, voor uw bijkomend antwoord.

Mijnheer Sloomans, het Overlegcomité werkt natuurlijk niet zo dat je een eenzijdige overeenkomst kunt uitroepen en dan middelen van een geblokkeerde rekening kunt halen. *(Opmerkingen van Klaas Sloomans)*

Er moet tot een akkoord gekomen worden. Ik denk dat het dossier dat minister Dalle heeft toegelicht, goed in elkaar zit. Het is ook zeer goed dat de drie gemeenschappen op dezelfde lijn zitten. Ik hoop nu dat de bevoegde federale minister, minister De Sutter, ook tot inzicht komt en met nieuwe cijfers uit de studies die door de minister zijn genoemd, tot een akkoord kan komen dat rekening houdt met de vraag van de gemeenschappen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annick Lambrecht aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over een culturele boycot van Israël – 1400 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Meyrem Almaci aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de Israëlische deelname aan het songfestival en de positie van minister Benjamin Dalle en de Vlaamse Regering – 1405 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Minister, het geweld in Gaza duurt nu al meer dan vijf maanden. De intensiteit van het geweld is verontrustend. De berichten die ons bereiken uit de Gazastrook, zijn ronduit schokkend en hartverscheurend. Meer dan dertigduizend Palestijnen zijn omgekomen in het conflict, waarvan 70 procent kinderen en vrouwen. Er worden ook nog steeds 134 mensen gegijzeld door de terreurorganisatie Hamas. Dit zijn hallucinante cijfers.

We blijven onverminderd aan de kant van de burgerslachtoffers staan. Er zijn al heel wat initiatieven genomen, onder meer door onze minister Caroline Gennez, om extra humanitaire hulp te voorzien.

Ondertussen klinkt ook de roep om een boycot van Israël steeds luider. Er gaan stemmen op om Israël uit te sluiten van het Eurosongfestival, het EK voetbal en de Olympische Spelen.

Begin deze maand gaf de minister-president in de plenaire vergadering nog aan dat een boycot zich moet richten tegen een regime, en niet tegen individuele burgers die sporten of die aan cultuur doen of tegen academici die hun job uitoefenen.

Een dag later verklaarde u, minister Dalle, dat u voorstander bent om Israël niet te laten deelnemen aan het Eurosongfestival. U hebt ook aan VRT gevraagd om dat standpunt over te maken aan de European Broadcasting Union (EBU), die het Songfestival organiseert.

Ik heb dan ook maar één vraag, minister.

Wat is het nu eigenlijk het standpunt van de Vlaamse Regering met betrekking tot een culturele boycot van Israël, en met name tot de uitsluiting van Israël van het Eurosongfestival?

Meyrem Almaci (Groen): Minister, sinds bijna een half jaar is de situatie op het terrein hallucinant. Er zijn eigenlijk geen woorden meer om de gruwel, het leed dat zich ter plekke afspeelt, te beschrijven, sinds 7 oktober, toen deze nieuwe oorlog op gang werd gebracht. Dan heb ik het nog niet over wat er daarvoor al gebeurde en ook niet over alles wat daarna volgde. Op dit moment is er een georkestreerde hongersnood van een bevolking die letterlijk geen richting meer uit kan. Om over het lot van de gijzelaars, waarnaar mevrouw Lambrechts verwees, nog maar te zwijgen.

De huidige oorlog is niet meer of minder dan een slachting, die nu al bijna zes maanden aan de gang is en waarbij het internationaal humanitair recht aanhoudend wordt geschonden door het Israëlische regime. Dit is een feit. Dit is een vaststelling.

Recent verklaarde u in de pers dat een deelname van Israël aan het Eurosongfestival vanwege die oorlog in Gaza niet door de beugel kan. De organisatie van het Eurovisiesongfestival is in handen van de European Broadcasting Union, die eerder al Rusland uitsloot van deelname wegens de inval in Oekraïne. VRT is lid van de EBU. Als minister van Media bent u bevoegd voor VRT.

Mijn vragen zijn veelvoudig.

Heeft VRT omtrent deze zaak een positie ingenomen ten aanzien van de EBU, de European Broadcasting Union?

Wordt de positie die u hebt ingenomen, gesteund door de voltallige Vlaamse Regering, gezien de eerdere uitspraken van de minister-president in de plenaire vergadering over een boycot op cultureel vlak?

Is VRT van plan om tijdens de week van het Songfestival extra programma's aan te bieden die duiding geven bij de geschiedenis van het conflict en bij de huidige situatie?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega's, voor deze vraag. Ik ben niet alleen minister van Media maar, zoals u weet, ook minister van Jeugd en bevoegd voor de coördinatie van de kinderrechten. Het Verdrag inzake de Rechten van het Kind is duidelijk: kinderen hebben recht op bescherming tegen oorlog. Daarnaast hebben kinderen die gewond, verwaarloosd of slecht behandeld zijn als gevolg van oorlog, recht op hulp om hun gezondheid en waardigheid te herstellen. Als ik kijk naar de situatie in Gaza, kan ik alleen maar vaststellen dat er ernstige inbreuken gebeuren tegen dit verdrag, dat tevens door Israël ondertekend werd. Ook het internationaal humanitair recht is manifest geschonden.

Ik heb altijd verwezen naar het aantal slachtoffers – waaronder kinderen – die vallen in de Gazastrook. Sinds kort komt daar ook de hongerdood bij als doodsoorzaak. Die situatie is volstrekt onaanvaardbaar. Ik denk dat we allemaal de verantwoordelijkheid hebben om ons daartegen te blijven uitspreken, tegen de schendingen van het internationaal recht. Die schendingen gebeuren trouwens door beide partijen, maar in dezen op dit moment toch het meest manifest langs Israëlische kant.

De Vlaamse Regering bekrachtigde recent het Jeugddecreet dat het Vlaams Parlement eerder goedkeurde. Daarin worden kinderrechten als ethisch en wettelijk kader gehanteerd, en worden kinderrechten gedefinieerd als alle fundamentele rechten van kinderen die zijn vastgelegd in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, de Grondwet en de Europese, regionale en internationale verdragen waarin België partij is. Als verdediger van kinderrechten is mijn antwoord dan ook kort:

we kunnen niet aanvaarden dat kinderrechten worden geschonden en we moeten alle middelen inzetten om dat te stoppen. De enige echte manier om dat te doen, is natuurlijk door een beslissing van Israël om over te gaan tot een onmiddellijk staakt-het-vuren toe te passen en om humanitaire hulp mogelijk te maken, op alle mogelijke manieren.

Het Eurovisiesongfestival, waar het hier over gaat, wordt georganiseerd door de European Broadcasting Union (EBU). VRT is een van de vele leden van de EBU. Ze hebben mij laten weten dat ze als lid van de EBU hun bezorgdheden over de deelname van Israël overgemaakt hebben. Als publieke omroep staat VRT met beide voeten in de samenleving en wil ze een verbindend aanbod en verhaal brengen met respect voor verschillende standpunten en meningen. VRT heeft aangegeven dat de actuele situatie in het Midden-Oosten dit verhaal moeilijk maakt.

U had ook een derde vraag, collega Almaci, over extra programmatie door VRT over het lopende conflict. Daarover heeft VRT mij het volgende meegedeeld: "De VRT-nieuwsdienst is de leverancier van informatie en duiding voor de publieke omroep en besteedde in 2023 en 2024 aandacht aan het conflict in het Midden-Oosten. Er werd een dossier aangelegd over het conflict, waarbij ook aandacht ging en gaat naar extra uitleg en duiding. Kortom, de Vlaming kan terecht op alle kanalen van VRT NWS voor onpartijdige informatie en duiding over het conflict in het Midden-Oosten." Een kleine persoonlijke noot: ik vind dat het woord dat u hanteert ... 'conflict' klinkt nogal eufemistisch. Namelijk een slachting in Gaza, dat zijn ook woorden die ik zou durven te hanteren in dezen.

Ik herhaal wel dat ik als minister – en dat is ook de toedracht van de vragen – ten persoonlijke titel mijn mening heb gegeven over de deelname van Israël aan Eurosong. Voor mij is het belangrijkste resultaat niet dat Israël niet zou deelnemen aan Eurosong. Dat is niet wat we moeten beogen, denk ik. Wat we moeten beogen, is dat er een einde komt aan de schendingen van internationale mensenrechten, zodat Israël wel degelijk kan meedoen aan Eurovisie. Ook mijn collega van de Franse Gemeenschap, collega Linard, heeft haar bezorgdheid geuit, dat hebt u gezien.

Er werd ook gepeild naar het standpunt van de volledige Vlaamse Regering, naar het standpunt van de minister-president die ook bevoegd is voor Buitenlandse Zaken. Wat dat betreft, kan ik verwijzen naar zijn toelichting in de plenaire vergadering van 6 maart jongstleden.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Dank u wel voor uw toelichting, minister Dalle. We zijn inderdaad allemaal samen verantwoordelijk om ons uit te spreken tegen de felle schending van het humanitair recht. Het siert u dat u dat zo fel doet. Het is eigenlijk echt te betreuren dat die felle uitspraak ten persoonlijke titel is en dat dat niet in naam van de Vlaamse Regering is gebeurd, want u gaat verder dan een bezorgdheid uiten, als ik het goed begrepen heb. U gaat verder, want u zegt dat u voorstander bent om niet mee te doen, om Israël niet te laten meedoen met het Eurovisiesongfestival. Het is jammer dat u minister-president Jambon niet hebt kunnen overtuigen om u te steunen in waar u voor staat, namelijk die culturele boycot.

Als het iets kan tellen voor u, minister Dalle, de steun van Vooruit voor die culturele boycot hebt u heel zeker. Wij steunen u en wij kunnen hier maar oproepen in de commissie dat meer en meer mensen u steunen. Dat we toch iets van signaal kunnen geven dat we dat niet langer kunnen tolereren, mensen uitmoorden, momenteel met de wapens van de hongersnood. Uiteraard is het nodig dat er een staakt-het-vuren komt om het geweld te stoppen. Uiteraard is een tweestatenoplossing nodig. Maar ook die kleine stappen, die signalen die we zouden kunnen

geven door te zeggen dat het niet past dat Israël meedoet in een songfestival, een festival dat uitermate een verbindende functie heeft. Het is jammer dat dit signaal niet wordt gegeven door de hele Vlaamse Regering.

Meyrem Almaci (Groen): Dank u wel, minister, dank u wel ook voor uw antwoorden. Ik ben ...'blij' is een vreemd woord om te gebruiken in dezen, maar ik ben een stuk ... 'gerustgesteld' is ook het woord niet. Maar u zult mij begrijpen dat het moeilijk is om in dat kader een passend woord te vinden. Ik ben in ieder geval tevreden dat VRT bezorgdheden heeft overgemaakt. Ik weet niet in hoeverre binnen de European Broadcasting Union een lidstaat, of een lid van de vereniging, kan zeggen: "Niet in onze naam." Ik heb vastgesteld dat Finland en Estland in ieder geval het Eurovisiesongfestival zélf al gaan boycotten. Nu, natuurlijk is het dit jaar een Waalse vertegenwoordiger namens ons land, dus kan Vlaanderen daar in principe weinig rond inpakken, maar het is wel duidelijk dat deze zaak de gemoederen beroert.

Eerlijk gezegd begrijp ik niet waarom in dergelijke situatie de European Broadcasting Union niet gewoon zelf beslist wat ze met Rusland heeft gedaan, namelijk de uitsluiting van Israël. Dat is het eerste onbegrijpelijke, vind ik, in de positionering van de EBU. In die context stelt het me dus ergens gerust dat VRT bezorgdheden heeft overgemaakt. Ik weet niet in welke zin, en ik weet ook niet welk gewicht dat dan heeft binnen de EBU. Ik ben ook van die mening dat u, als minister van Media, met uw positionering ook een zeker signaal uitzendt richting die EBU. Alleen, en daar moet ik mevrouw Lambrecht wel in bijtreden, wij delen uw mening: ik vind het ongelooflijk spijtig dat de Vlaamse Regering, bij monde van de minister-president, die positie niet deelt. Je kunt natuurlijk immers hele straffe resoluties goedkeuren vanuit de meerderheid rond Rusland, maar het is heel vreemd als je dan met twee maten en twee gewichten meet als het dan gaat over een ander land dat gebruikmaakt van dezelfde praktijken, in dit geval het Israëlische regime. Het is dus heel jammer dat uw positie niet gesteund is – en dat u dat hier eigenlijk ook moet toegeven – door de voltallige Vlaamse Regering.

Ik hoop dat die positie nog verandert. Dat is meteen ook mijn oproep, om dit opnieuw op de agenda van de Vlaamse Regering te zetten. De situatie op het terrein is dermate onmenselijk, onmenselijk in alle opzichten van het woord, dat blijvende druk, ook van de Vlaamse Regering, nodig is. Er is druk nodig van het voltallige culturele veld, van het voltallige sportveld, van al die events die toch niet gewoon kunnen doorgaan terwijl onschuldige mensen collectief worden gestraft op de meest gruwelijke manier, met dagelijkse bombardementen, uithongering et cetera? Daar moet de Vlaamse Regering volgens mij echt het signaal geven: "Niet in onze naam en wij zullen er alles aan doen, met elk diplomatiek middel, om daar tegenwicht aan te bieden." Dit gaat immers om een diplomatiek middel.

Minister, mijn vraag aan u is dus of u dit blijvend op de agenda van de Vlaamse Regering zult zetten. En dan dank ik u voor het feit dat u ten persoonlijke titel uw nek hebt uitgestoken, maar is mijn vraag om dan, in uw titel als minister, de positionering opnieuw op de agenda te zetten. Met het verstrijken van de tijd wordt de situatie er alleen maar penibeler op, denk ik. Als al de rest niet werkt, moet ook het morele gewicht van dit soort beslissingen beginnen mee te spelen. Dat is mijn oprechte overtuiging.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Ik wil me niet uitspreken over wat daar gebeurt. Uiteraard is het vreselijk dat daar kinderen en mensen uitgehongerd raken. Maar men spreekt hier over een culturele boycot. Nu wil ik eventjes iets aanhalen. Ik geef gewoon maar een voorbeeld. Op 19 januari 2023 heeft het Europees Parlement in een resolutie aandacht gegeven aan de mensenrechtensituatie in Marokko,

waarbij men zegt dat activisten en journalisten daar bedreigd worden. Marokko voert al jaren een repressief beleid tegen die mensen. Als we spreken over een culturele boycot, gaan we dan ook daar een culturele boycot over uitspreken? *(Opmerkingen)*

Ik wil dat niet vergelijken. Ik bedoel gewoon dat als je het over een culturele boycot hebt, je alles in overweging moet nemen. Ik spreek over bepaalde Afrikaanse landen. Betekent dat nu dat wij bijvoorbeeld met Rwanda, dat blijkbaar ook in Oost-Congo bepaalde zaken doet die volgens mij ... Ik ben daar niet ter plekke, maar wat ik verneem ... De vraag is of we onze culturele boycot dan ook gaan uitspreken tegenover Rwanda. *(Opmerkingen)*

Ik verwijs naar Turkije, dat op een gegeven moment milities en dorpen heeft bestookt in Syrië. Er zijn bombardementen uitgevoerd op Koerdische dorpen. Dan is de vraag of we daar ook een culturele boycot over gaan uitspreken. *(Opmerkingen van Katia Segers)*

Ik praat niets goed. Maar betekent dat dan dat wij tegen een Rwandese muzikant gaan zeggen dat hij niet meer mag optreden in de Koninklijke Vlaamse Schouwburg (KVS) in Brussel? *(Opmerkingen van Annick Lambrecht)*

Ik geef maar mee, collega's, dat je niet één stuk eruit kunt halen en de rest niet. Je moet alles in zijn geheel bekijken. De termen 'culturele boycot' en 'academische boycot' zijn uitgesproken. Dan zijn er volgens mij meerdere landen waarover je gaat zeggen: sorry, maar van die boer geen eieren meer. Daarmee wil ik niets goedpraten, voor alle duidelijkheid. Ik praat niets goed, maar ik vraag wel om dat geheel te bekijken. En dan moet je zeggen: die wel en die dan niet. Dat is een moeilijke afweging.

Wat Eurovisie betreft, denk ik dat het de autonomie van VRT is, of in dit geval de RTBF, om iemand af te vaardigen.

Ik wil niet in die polemiek geraken, maar als men woorden als 'culturele boycot' uitspreekt, op basis van wat is dat dan? Schendingen van mensenrechten of misdaden tegen de menselijkheid? Op dat ogenblik moet je ook eerlijk zijn en zeggen dat er ook nog andere landen zijn die daarvoor in aanmerking komen. Ik geef dat gewoon maar mee. Nogmaals, ik doe daarmee niets af aan het leed en de schendingen en wat dan ook, maar ik probeer het gewoon meer in een internationale context te bekijken.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Het debat is hier geëvolueerd naar een stevig staaltje van 'whataboutisme': verwijzen naar wat er elders gebeurt, om in dit concrete geval dan toch geen acties te moeten ondernemen. Ik betreur dat. Wat we hier zien, zijn inderdaad al meer dan dertigduizend burgerslachtoffers, van wie de helft kinderen en vrouwen, de meest zwakken. Dat zijn allemaal onschuldige mensen. Ik vind dat serieus genoeg om de optie van een boycot hier wel te overwegen, een boycot als een diplomatiek middel wanneer andere middelen blijkbaar niet helpen. Ik wil hier niet over Israël, maar wel over het Israëlische regime spreken. Blijkbaar helpt er geen enkele andere manier om hen te stoppen.

En dan ben ik blij, minister, al is 'blij' niet het juiste woord, dat u zich hier wel heel duidelijk over hebt uitgesproken. Als lid van de meerderheid betreur ik ook dat dat niet namens de voltallige Vlaamse Regering is. Ik vind dat erg, in dit geval. Ik ben heel blij, minister, dat u dat wel hebt gedaan.

Ik vind het ook laf van de EBU dat ze hier geen verdere stappen ondernemen, zoals ze dat ten aanzien van Rusland na de inval in Oekraïne wel hebben gedaan. Dit is

heel duidelijk een geval van twee maten en twee gewichten. Je dan verschuilen achter het argument dat het Eurovisiesongfestival een evenement van verbinding binnen Europa moet zijn en dat er daar geen ruimte is voor politiek, dat vind ik laf. Als er meer dan dertigduizend mensen gestorven zijn, van wie zoveel kinderen, en nu inderdaad nog meer door hongerdood, dan gaat dit niet meer over politiek. Dit is geen meningsverschil. Het gaat hier over mensenrechten, over het internationaal humanitair recht dat op zo'n flagrante manier geschonden wordt. Dan begrijp ik die weggijkende houding van de EBU niet.

Ik ben dus tevreden, minister, dat u ten minste een poging hebt ondernomen om dit ook aan te kaarten binnen de EBU. Het is nu inderdaad niet VRT die de inzending doet, maar ik hoop dat ook de RTBF alsnog verder bekijkt wat zij hier verder mee gaat doen. Ik heb wel nog een concrete vraag voor u, minister. U was eigenlijk al heel consequent vanaf het begin van dit conflict. U hebt het opgenomen voor de kinderen en jongeren die daar in de regio wonen en voor hun kinderrechten. U bent ook voorzitter van de Raad van de Europese Unie voor Jeugd. Ik vroeg mij af of u deze problematiek daar ook op de agenda hebt geplaatst, vanuit het perspectief van de kinderrechten.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Voor de volledigheid van het verslag wil ik in dit debat toch een citaat van de minister-president laten noteren. Ik citeer: "Wij zijn van mening dat een boycot zich moet richten tegen een regime, en niet tegen individuele burgers die sporten, die aan cultuur doen, of academici die hun job uitoefenen. Op dat vlak aligneren wij ons op de Europese lijn. Ik stel ook vast dat de Federale Regering evenmin boycotacties ondersteunt."

We moeten uiteraard steeds opties openhouden, maar we moeten ook opletten dat we niet met twee standaarden gaan werken. Hamas wordt momenteel ook toch niet adequaat geboycot. Denk maar aan de Toppers in Qatar. *(Opmerkingen van Orry Van de Wauwer)*

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel. Ik ben blij dat deze belangrijke kwestie tot een belangrijk debat leidt.

Collega Lambrecht, dank voor de vraag vanuit het perspectief van buitenlands beleid, maar het is ook vanuit het perspectief van media en beleid een heel belangrijk issue. Aansluitend bij wat collega Coudyser zegt gaat het niet over cultuur, sport enzovoort, maar over mensenlevens. Het gaat over een slachting die momenteel aan de gang is en we zien dat de EBU inderdaad twee maten en twee gewichten hanteert. De oorlog die woedt in Rusland is vreselijk, de oorlog die woedt in Gaza is vreselijk, en elk onschuldig burgerslachtoffer is er een teveel. Dan moet er een signaal kunnen worden gegeven, ook op een cultuur- en mediaforum. De vergelijking, collega Meremans, met Rwanda en Marokko gaat niet op. Die doen niet mee met het Eurovisiesongfestival. Waarover heb je het? *(Opmerkingen)*

De EBU heeft beslist om Rusland uit te sluiten, daarom zou ze vandaag ook Israël moeten uitsluiten. We mogen onze ogen niet dicht doen, we mogen niet accepteren wat er gebeurt, we moeten ons uitspreken en zeggen dat dit echt een grove schending van de mensenrechten is.

De voorzitter: U bent al tussengekomen, mevrouw Coudyser.

Cathy Coudyser (N-VA): Het is gewoon technisch. Mijn micro stond niet open bij mijn tussenkomst. Ik neem aan dat het citaat ... Ik weet niet hoe het in het verslag zal worden opgenomen.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ik zal beginnen met de rol van de EBU en de plaats van de individuele deelnemers. De EBU is een organisatie die is samengesteld uit publieke omroepen. De Israëlische publieke omroep is lid, mee verantwoordelijk voor Eurovision en vaardigt een Israëlische kandidaat af. Dat is dus iets anders dan puur een individueel artiest. Het is een publieke organisatie.

Dit gezegd zijnde hebben de Vlaamse Regering, de minister-president of de minister van Media daar geen zeggenschap over. De EBU is een autonome organisatie die is samengesteld uit leden. Het Vlaamse lid ter zake, VRT, heeft bedenkingen geuit, maar men neemt een beslissing met alle verschillende leden samen. Ik begrijp diegenen die zeggen "Jammer, minister, dat u daar geen regeringsstandpunt over hebt" op politiek en communicatief vlak. Maar ik kan geen dossier op de regering brengen over de beslissing van de EBU. Dat komt de regering niet toe. Dat wil ik toch opmerken. Het is de EBU die beslist en het standpunt van deze of gene Vlaamse minister of van de Vlaamse Regering is niet bepalend. Je kunt daar in de schoot van de regering geen beslissing over nemen.

Dit sluit ook aan bij de vraag van collega Van de Wauwer over het voorzitterschap van de Europese Unie. Ik heb in de Raad Jeugdzaken van de Europese Unie al gewezen op het belang van de kinderrechten en de urgente vraag om die te respecteren. Ik zal dat blijven doen. Maar de organisatie van Eurovision kan daar niet geagendeerd worden of aan bod komen. Ik heb dat signaal ook gegeven op de conferentie in Gent, die over inclusief jeugdwerk ging. Ik zal dat bij komende gelegenheden te gepasten tijde opnieuw onder de aandacht brengen.

Er is hier een boeiend debat ontstaan over een zogenaamde culturele boycot. Ik heb geduid dat de situatie bij de EBU toch specifiek is dan een algemeen debat over een culturele boycot. Tegelijk vind ik de bedenking van collega Meremans om zeer behoedzaam te zijn, terecht. Vele landen in de wereld schenden mensenrechten, internationaal recht, kinderrechten. Dat kan niet telkens aanleiding geven tot een debat of ze mogen deelnemen aan events zoals Eurovision. Als je dat doet, ga je, denk ik, een heel moeilijke periode tegemoet.

Ik heb daar zeer lang over nagedacht. Je moet daar zeer behoedzaam mee zijn. Maar er zijn een aantal elementen die ertoe geleid hebben om mijn persoonlijk standpunt te uiten. Een objectief element is de tussenkomst van het Internationaal Gerechtshof. Dat is een puur objectief juridisch element in het dossier. Er zijn ook de cijfers en de realiteit op het terrein. Het is niet geëvenaard in de recente geschiedenis dat er zoveel burgerdoden vallen en zoveel kinderen sterven. De verantwoordelijke van het United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA) heeft gezegd dat er op vier maanden tijd meer kinderslachtoffers zijn gevallen dan de afgelopen vier jaar in alle conflicten in de wereld samen. Dat toont toch aan dat dit conflict – ik heb het al gezegd, het woord 'conflict' is een eufemisme –, dat deze situatie in Gaza vrij ongekend is.

Ik vind het zelf persoonlijk ook bijzonder moeilijk om zo'n prachtig verbindend evenement tussen Europese burgers georganiseerd te zien op een moment dat er heel veel burgerslachtoffers en ook kinderslachtoffers vallen. De EBU heeft daar redenen voor. Ze zijn niet over één nacht ijs gegaan, ze hebben duidelijke regels. Zij kunnen ook uitleggen wat het verschil is tussen de Oekraïense en de Israëlische situatie omdat leden op een andere manier worden beoordeeld. Ze hebben een gegronde en onderbouwde redenering die gebaseerd is op hun manier van werken. Maar dat ontslaat mij niet van de verplichting om mijn eigen inzicht te delen en vooral ook de nadruk te leggen op het belang van respect voor de kinderrechten. Dat is wat er gebeurd is. Ik zal dat ook blijven doen. Maar het is uiteindelijk aan de EBU om de beslissing ten gronde te nemen.

En dan het laatste punt, ik herhaal: mijn hoop is niet dat Israël niet zal deelnemen aan Eurovision, dat is absoluut niet mijn hoop. Mijn hoop is dat de mensenrechtenschendingen stoppen en dat het doden van onschuldige slachtoffers stopt, zodat Israël wel degelijk op een goede manier kan deelnemen aan Eurovision.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Dank u wel, minister. We hebben begrepen dat het niet opnieuw op de agenda van de Vlaamse Regering kan komen. Het is ook niet iets wat erop kan komen, maar woorden zijn zeer belangrijk. Ze gaan vaak daden vooraf. Ik kan het niet genoeg herhalen, het komt niet van mezelf: ook signalen zijn heel belangrijk.

Een signaal in dezen had kunnen zijn dat de Vlaamse Regering echt expliciet zou hebben gezegd, wetende dat ze daar niet eens de eindzeggenschap over hebben, dat het voor hen, en ook voor het Vlaams Vredesinstituut, onmogelijk is dat een land zoals Israël zou zingen op het Eurovisiesongfestival, en dat het nog wat punten van de andere landen wil. Dat zou toch een krachtig signaal zijn.

Ik betreur het enorm dat de Vlaamse Regering dat zelfs niet wil doen. Het moet voor u zeer lastig zijn om deel uit te maken van zo'n Vlaamse Regering. Het is niet het enige. Ik ga geen opsomming geven van al de rest. We zagen hier welke partij voor elkaar in de handen klapte. We weten genoeg. Ik betreur het standpunt van de Vlaamse Regering in dezen heel fel.

Minister Dalle, ik ben niet blij, we mogen dat woord in dezen niet gebruiken, maar u hebt ten minste de moed om een signaal te geven dat dit niet kan. Dank u.

Meyrem Almaci (Groen): Collega's, als het International Court of Justice, het Internationaal Gerechtshof, zegt dat er een risico bestaat op genocide – dat is ondertussen al een hele tijd geleden – en een land gaat verder, nog verder dan het al bezig was, in de ontmenselijking en de behandeling van de bevolking, die onderzocht wordt als slachtoffer van genocide, dan valt op dat moment elke relativisering weg. Je kunt veel debatteren: over welk land, wanneer niet, ... Maar als dat geen ongelofelijk duidelijk signaal is dat er iets zeer grondig mis is, en dat het regime bezig is met iets dat alle grenzen aan het overschrijden is, dan weet ik het niet meer.

Als democraat vind ik dat het relativeren van zo'n signaal op zich al een gevaar inhoudt. Ik begrijp dat we moeten debatteren over wanneer wel en wanneer niet, maar dit staat buiten alle verdenking. Als er een onderzoek is gestart naar genocide, beste vrienden, waar praten we dan nog over? Waar praten we dan nog over? Dan is er geen debat meer, waarbij we de zaken in de weegschaal leggen. De feiten op het terrein zijn zo gruwelijk dat dat debat voor een ander moment en voor andere cases is, waarbij je nog zou kunnen zeggen dat je twijfelt.

Op het moment dat er een zaak hangende is voor het Internationaal Gerechtshof over of er een genocide gaande is, en als er een uitspraak is geweest om alles te doen om de bevolking te beschermen, heeft dat geen tel. Als democraat gaan alle haren op mijn arm rechtstaan als we dat gaan inbrengen in een debat, om te zeggen dat het misschien ... Laat ons dat debat gerust theoretisch voeren, maar in deze case is er gewoon geen misverstand mogelijk. Er is geen misverstand mogelijk.

Het is onze historische verantwoordelijkheid om daar ook heel duidelijk over te zijn. Collega's, dan moet het mij van het hart: een potentiële deelname van Israël aan Eurosong is gewoon grotesk in die context, grotesk. Hetzelfde met sportwedstrijden, ook op dat vlak hebben we met Rusland heel snel ingegrepen.

Collega's van de N-VA, jullie hebben zelfs de Inter-Parliamentary Union (IPU) met Rusland opgezegd, omdat jullie dat niet aanvaardbaar vonden. Dat is de vriendschapswerking tussen parlementairen, waarvan sommigen zich misschien ook tegen het regime keren. Dus daar hebben jullie heel snel een politieke boycot ingevoerd. Ik stoer me aan de twee maten en de twee gewichten waarmee er door de Vlaamse meerderheid wordt omgegaan met Rusland, en hoe wordt omgegaan met Israël. Dat staat gewoon zwart-op-wit, zichtbaar voor iedereen. Hoeveel verder moet het nog gaan? Dit legt een morele druk, als je als land zegt: niet in onze naam, wij zijn het niet eens.

Het feit dat we het kantoor van Flanders Investment & Trade (FIT) in Tel Aviv nog openlaten, het feit dat de Vlaamse Regering niet thuis geeft met betrekking tot de wapentransporten, dat zijn allemaal illustraties van de onwil om in te grijpen, vooral van één partij binnen de meerderheid. Want cd&v en Open Vld hebben in de plenaire vergadering van 6 maart duidelijk gemaakt dat ze wel een boycot willen.

Hetzelfde in de Federale Regering, met mevrouw De Sutter en mevrouw Gennez. Er zijn heel duidelijke boodschappen uitgesproken. Kolonisten die extremistisch zijn, komen ons land niet meer binnen. De ambassadeur is op het matje geroepen. Ook wij als partij vragen een boycot. Het is heel duidelijk dat er één regeringspartner is die dat niet wil. In het licht van de geschiedenis zal daar snoeihard over geoordeeld worden. Dat is heel erg duidelijk.

Laat ons dus stoppen met de relativering. Laat ons onder ogen zien dat er hier een knoert van een probleem is, met twee maten en twee gewichten, waarbij bij sommige regimes, hoe extreemrechts ze ook zijn, en hoe extreem ze ook zijn in hun behandeling van onschuldige bevolking, het woord boycot blijkbaar toch niet in de mond genomen kan worden. Op een moment dat Finland, Estland, Zweden en IJsland duidelijke signalen hebben laten horen richting de EBU.

Laat dit dan mijn hoop zijn. Vandaag is het 21 maart. Er is gisteren een brief gepubliceerd van negenhonderd academici. Een academische boycot en een culturele boycot worden in vraag gesteld. Er zijn vandaag geen samenwerkingen met Israël vanuit de culturele sector, vanwege die context. Academici roepen zelf op aan de regering, inclusief de Vlaamse, om te doen wat ze kunnen om druk te zetten op Israël.

Dan wordt er gezegd dat we geen academische en culturele boycot invoeren. Het komt vanuit die sectoren zelf. Ik vind de houding van de EBU onbegrijpelijk. Ik vind de positionering die VRT heeft genomen het minimum minimorum, hetzelfde voor u als mediaminister. Eigenlijk hadden dit Vlaams Parlement – ooit begonnen als cultuurgemeenschap – en deze Vlaamse meerderheid – met een Vlaams-nationalistische partij die het ooit opnam voor volkeren die onderdrukt werden – volmondig moeten zeggen dat ze volle gas vooruitgaan, dat ze er alles aan gaan doen om deze gruwel te stoppen. Wat dat betreft, zal ik niet stoppen met dat te zeggen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de resultaten van de Digimeter 2023

– 1362 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Klaas Sloomans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de toenemende smartphone- en socialemediaverslaving die blijkt uit de nieuwe Digimeter

– 1409 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

– Marius Meremans treedt als voorzitter op.

Katia Segers (Vooruit): Uit de resultaten van de laatste Digimeter, uitgevoerd door imec, blijkt dat een op de drie Vlamingen vorig jaar artificiële intelligentie (AI) ontdekte en gebruikte. ChatGPT zou bij de brede bevolking AI tastbaar hebben gemaakt, waardoor het gebruik enorm is toegenomen. Zo gebruiken een op de vijf Vlamingen maandelijks AI-tools bij het werken of studeren. Vooral 18- tot 24-jarigen zijn ermee vertrouwd. 42 procent van hen gebruikt regelmatig ChatGPT, onder andere voor het maken van taken en thesissen.

Uit andere resultaten blijkt dat we nog steeds gemiddeld 182 minuten per dag op onze smartphone spenderen. Dat is drie uur! De tijd die iemand op zijn of haar smartphone spendeert, lijkt zich evenwel te stabiliseren, want vorig jaar lag de gemiddelde schermtijd maar drie minuten lager. Een vierde van deze schermtijd gaat naar sociale media, waar het monopolie van Meta nog steeds heerst. Daarnaast merken we dat jongeren gemiddeld tachtig minuten per dag op TikTok doorbrengen. Dat resultaat is ongeveer hetzelfde als vorig jaar en de app breekt nog steeds niet door bij andere generaties. Daarnaast blijft het aantal apps dat we op onze smartphone hebben staan, stijgen: nu is dat gemiddeld negentig apps, twee jaar geleden waren dat er nog vijftien minder. We gebruiken de smartphone ook steeds vaker om online te shoppen en om onze geldzaken te regelen.

Opvallend is dat de helft van de Vlamingen zich afhankelijk voelt van de smartphone. Vooral jongeren voelen zich afhankelijk. Onderzoekers spreken over een 'afhankelijkheidsparadox'. Veel mensen proberen daar iets aan te doen: 80 procent van de Vlamingen legt zichzelf regels op om de schermtijd onder controle te houden, al heeft slechts de helft van hen het gevoel dat dat effectief helpt.

Ik heb daarom de volgende vragen voor u, minister.

Welke conclusies trekt u uit de resultaten van de laatste Digimeter?

Hoe evalueert u de opmars van het gebruik van AI door de brede bevolking in het dagelijkse leven en bij werk of studie? Wordt er vanuit beleidsperspectief onderzocht op welke manier er extra regelgeving moet komen, nu AI nieuwe uitdagingen in de samenleving stelt? Op welk niveau moet dat dan gebeuren?

Beschouwt u de lange schermtijd van mensen, en vooral van jongeren, als problematisch? Op welke manier wilt u inspelen op die afhankelijkheidsparadox, zeker voor jongeren?

Ten slotte nog een algemene vraag: op welke manier wilt u nog sterker inzetten op mediawijsheid bij de brede bevolking, waarbij er niet enkel gekeken wordt naar het onderwijs?

De voorzitter: De heer Sloomans heeft het woord.

Klaas Sloomans (Vlaams Belang): Het nieuwe rapport van imec bevat zowel voor de minister van Media als voor deze commissie van Media verschillende interessante conclusies. Inderdaad, een van de meest pertinente conclusies, die jaarlijks terugkomt, is die over het smartphonegebruik, vooral over de afhankelijkheid van de smartphone. Ik ga niet alle cijfers, genoemd door mevrouw Segers, herhalen. Een feit is wel dat bijna de helft aangeeft afhankelijk te zijn van de gsm, van sociale media. Die afhankelijkheidsparadox is inderdaad bijzonder interessant: men wil er eigenlijk van af raken, men wil minder schermtijd, maar men slaagt er niet in. Dat is een beetje zoals een roker die wil stoppen maar er, als gevolg van de fysieke afhankelijkheid van nicotine, niet in slaagt om dat ook te doen.

Ik maak me geen illusies over het feit dat een minister van Media of een overheid erin zou kunnen slagen om dergelijke maatschappelijke tendensen volledig om te keren. Vlaanderen is op dat vlak ook helemaal niet uniek: dit is een evolutie die we in heel de ontwikkelde wereld zien. Maar een overheid kan natuurlijk wel een kader scheppen om die evolutie enigszins beheersbaar te houden, zeker binnen de door haar gefinancierde structuren en instellingen. Zo zien we dat bijvoorbeeld Nederland en Frankrijk een verbod opgelegd hebben om de smartphone te gebruiken op school. Wat blijkt daaruit? De resultaten zijn wel treffend: de sociale interactie tussen kinderen – u bent toch ook minister van Jeugd – gaat er sterk op vooruit. Wat ook blijkt, en wat voor mij een cruciaal element is, is dat de aandachtsspanne bij jongeren opnieuw groter wordt.

In dat kader heb ik twee concrete vragen.

Eerst een algemene vraag, minister: hoe evalueert u deze cijfers, vooral de specifieke cijfers aangaande het smartphonegebruik?

Misschien nog belangrijker: acht u het 'opportunity' – wat eigenlijk een eufemisme is – om in het licht van deze nieuwe cijfers een richtlijn of omzendbrief te richten aan jeugdverenigingen en eventueel, geflankeerd door de minister van Onderwijs, aan de scholen om het gebruik van de smartphone in jeugdverenigingen en in het onderwijs maximaal te bannen? Ik denk dat bijzonder veel ouders u daar uiterst dankbaar voor zouden zijn.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega's, voor de vragen over de Digimeter. Dat is steeds een bijzonder belangrijk moment om inzicht te krijgen in de digitale gewoontes en praktijken bij ons.

In eerste instantie zie ik wel degelijk een aantal positieve resultaten op thema's waar we binnen het beleid ook sterk op inzetten. Ik denk bijvoorbeeld aan het grotere bewustzijn rond het belang van privacy en persoonlijke data en problematieken als desinformatie. Men denkt bijvoorbeeld ook kritischer na over eigen smartphone- en socialemediagebruik. Dat zijn een aantal tendensen die toch positief zijn.

Wat zeer duidelijk naar voren komt uit de studie, is de grote digitale kloof. De daling in vertrouwen in de eigen vaardigheden contrasteert wel degelijk met een toenemende nood aan digitale vaardigheden. Die digitale vaardigheden kunnen niet los gezien worden van mediawijsheid. Dat zal des te meer het geval zijn door nieuwe opkomende technologieën, zoals artificiële intelligentie.

2023 was ongetwijfeld het jaar van de doorbraak van AI. Het is de snelste doorbraak ooit op het vlak van technologieën. Het is nog maar een jaar geleden gelanceerd en vandaag geven velen inderdaad al aan AI op regelmatige basis te

gebruiken. 18 procent van de bevroagde bevolking is gewoontegebruiker. Bij de jongste leeftijdsgroep van volwassenen, de 18- tot 24-jarigen, is dat zelfs 42 procent. Dat is immens. Er is bij mijn weten in de menselijke geschiedenis geen enkel ander voorbeeld van een technologische innovatie die zo snel bij zo'n ruim publiek is ingeburgerd. Als je kijkt naar een ander platform dat hier in de commissie al geregeld aan bod is gekomen, TikTok, heeft dat er toch ook ongeveer 3,5 jaar over gedaan om ingang te vinden bij een groot deel van de jongeren. Wij hebben het gevoel dat dat bijzonder snel is gegaan, en dat is ook zo, maar artificiële intelligentie gaat nog veel sneller.

Velen geven ook aan meer te weten te willen komen over AI, wat ervoor kan zorgen dat mensen er ook kritischer mee zullen omgaan door er meer inzicht in te hebben. Maar de snelle opkomst van AI kan er ook voor zorgen dat er een nieuwe digitale uitsluiting in de maak is, wat we uiteraard moeten vermijden. Daarnaast brengt AI ook andere uitdagingen met zich mee. Denk aan vragen rond privacy en copyright. Ik verwijs bijvoorbeeld naar de zaak van de New York Times tegen OpenAI rond de auteursrechten op hun betalende artikelen.

AI was een belangrijk thema tijdens de conferentie die we vorige week organiseerden in het kader van het Europese voorzitterschap, waarmee we het ook verder op de politieke agenda willen zetten. Dat ging over digitale innovatie in de mediasector. Vorige week werd ook de AI Act goedgekeurd door het Europees Parlement. Ik denk dat het vanuit Vlaanderen belangrijk is om nu ook heel concreet te bekijken wat de impact is van de implementatie daarvan. We zijn daar op dit moment ook grondig mee bezig.

Ik ben het eens met degenen die zeggen dat de hoge schermtijd alarmerend is, zeker voor jongeren. Het is dus belangrijk te blijven inzetten op een goede digitale balans, digitaal welzijn en het recht op deconnecteren.

Het Jeugdonderzoeksplatform (JOP) lanceerde recent de JOP-monitor 2023, beter bekend als 'De staat van de jeugd'. Die wees uit dat jongeren een belangrijk deel van hun vrije tijd ook digitaal doorbrengen. Meer in het bijzonder werd daar vastgesteld dat, hoewel het compulsieve gamegebruik – denk aan gameverslaving – en het compulsieve socialemediagebruik – de socialemediaverslaving – veeleer laag liggen, bepaalde jongeren in een maatschappelijk kwetsbare positie een hogere mate van game- en socialemediaverslaving vertonen. Het gaat daarbij om dezelfde groepen van jongeren die slechtere vrijetijdschansen rapporteerden.

Van jongs af aan wordt aangeraden gemiddeld twee uur per dag buiten te zijn. Uit onderzoek van JAMA Kindergeneeskunde blijkt bovendien dat buitenspelen een verzachtende factor is in de associatie tussen schermtijd voor jonge kinderen en neurologische ontwikkelingsresultaten. Vooral bij kinderen en jongeren moeten we voldoende alternatieven opwaarderen door te voorzien in gezonde en leefbare buurten, kwaliteitsvolle en flexibele publieke ruimtes en toegankelijke vrijetijdsbeleving op maat van ieder kind en iedere jongere.

Er zijn daarom in mijn beleid vier grote lijnen waarop ik investeer, zodat kinderen en jongeren kunnen opgroeien met een evenwichtig gebruik van de smartphone, hoewel de wereld steeds sterker en sneller digitaliseert. Een eerste gaat over buitenspelen. Kinderen en jongeren stimuleren om buiten te mogen, willen en kunnen zijn, is belangrijk. Daarom lanceerde ik in april vorig jaar het actieplan 'Mee(r) naar buiten?!', met de ambitie meer en betere speel-, ontmoetings- en rondhangmogelijkheden te realiseren voor alle kinderen en jongeren. Dat actieplan is in volle implementatie.

Ten tweede moeten we voorzien in voldoende kwaliteitsvolle speel- en ontmoetingsruimte, zodat kinderen en jongeren in een veilige omgeving kunnen buitenkomen, spelen en elkaar ontmoeten. Daarom voorzag ik binnen de projectoproep

‘Investeringsubsidies voor kwaliteitsvolle basisvoorzieningen en inrichting van jeuginfrastructuur’ een specifiek focusgebied ‘Jeugdvriendelijke vormgeving van buurten en speelgebieden’. Daarmee werden verschillende actoren gestimuleerd om de beschikbare buitenruimte kind- en jeugdvriendelijk in te richten als spel-, bewegings- en ontmoetingsplekken.

Een derde punt gaat over het aanbieden van jeugdwerk met een variatie in aanbod waar elke jongere zich thuis voelt. Met het nieuwe Jeugddecree versterken we jeugdorganisaties en bieden we nieuwe initiatieven de mogelijkheid om toe te treden, worden bestaande en vernieuwende werkvormen geïntegreerd, zorgen we voor meer samenhang binnen de jeugdsector, en stimuleren we de onderlinge samenwerking ook met organisaties buiten de jeugdsector.

Het vierde en laatste punt is de verdere uitwerking van de prioriteiten ‘engagement’, ‘mediawijsheid’ en ‘vrijtijdsbesteding voor allen’ in ons Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleidsplan (JKP). Begin dit jaar gingen veertien projecten van start die inspelen op het informele vrijwillige engagement van jongeren. Afgelopen maandag lanceerde ik een nieuwe projectoproep om het engagement van jongeren in het jeugdwerk te stimuleren door vormende activiteiten aan te bieden. Ook dat kan bijdragen aan meer buitenspel en meer vrije tijd in de niet-digitale context, wat toch kan helpen.

Ik kom tot de laatste vraag van collega Slootmans, of ik het opportuun vind om een richtlijn of omzendbrief uit te vaardigen en ook de vraag hoe we extra inzetten op mediawijsheid. Ik ben een koele minnaar van richtlijnen of omzendbrieven sturen naar jeugdverenigingen. Dat is niet de manier waarop wij het beleid rond de jeugdsector vormgeven. Wij hebben een aantal decretale voorwaarden. We hebben een aantal voorwaarden in de besluiten van de Vlaamse Regering (BVR's) vastgelegd waaraan jeugdorganisaties moeten voldoen. Maar binnen dat kader zetten wij vooral in op ondersteuning en sensibilisatie, eerder dan een systeem waarmee we binnen richtlijnen of omzendbrieven zeggen wat jeugdorganisaties en jeugdleiders moeten doen. Wij werken vooral op basis van vertrouwen.

Een verbod is algemeen volgens mij geen goede oplossing om kinderen en jongeren een gezond gebruik van de smartphone aan te leren. We moeten kinderen en jongeren vooral ondersteunen en de nodige vaardigheden aanleren in hoe ze omgaan met een smartphone. Het is daarom nodig dat er bij onder meer scholen en jeugdverenigingen een goed beleid is over smartphones. Hiervoor werden door instanties als Mediawijs leidraden uitgewerkt ter ondersteuning van scholen en jeugdverenigingen. Dergelijke leidraden lijken mij zeer geschikt om ook scholen en jeugdverenigingen in staat te stellen om een eigen beleid in te stellen, eerder dan een beleid dat wordt opgelegd door de Vlaamse overheid met een one-size-fits-allbenadering.

Via Mediawijs zorgen we daarmee zowel voor bewustmaking van ouders als voor kinderen en jongeren zelf, dit onder meer via initiatieven als MediaNest voor ouders en De Schaal van M en de EDUbox rond sociale media. Voor het schoolbeleid is er de beleidstool van Mediawijs, waarmee schoolteams een schoolbeleid kunnen opstellen voor smartphones. Ook in de Mediacoachopleiding komt dat aan bod.

Maar zoals u terecht aangeeft, is het belangrijk om breder te kijken dan scholen of jeugdorganisaties alleen. Ik denk dat ik tijdens mijn periode als minister van Media meermaals heb aangetoond hoe belangrijk ook het mediawijsheidsbeleid is. In die beide hoedanigheden, Media en Jeugd, maakte ik van mediawijsheid een van de vijf prioriteiten in het Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan. In het kader van die prioriteit werden er de afgelopen jaren heel wat acties rond mediawijsheid ondernomen, in samenwerking met verschillende collega's en beleidsdomeinen.

Sinds vorig jaar is het belang van een kenniscentrum rond mediawijsheid ook decretaal verankerd. Ik hoop dan ook van harte dat het belang van mediawijsheid naar de toekomst toe verder onderschreven en uitgebreid kan worden.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel voor uw heel uitgebreid antwoord, minister. Ik weet dat Mediawijsheid doorheen deze legislatuur voor u als minister van Media heel terecht en noodzakelijk een speerpunt is geweest, maar we zien eigenlijk ook wel op heel veel vlakken dat we er nog niet zijn en niet geraken. Dat is ook niet mogelijk, want werken aan mediawijsheid is gewoon een job die nooit af is – en dat geldt voor jong en oud, voor alle generaties.

U zegt dat wat we nu meemaken met AI, die ultrasnelle ontwikkeling, nooit gezien is. Dat klopt, maar dat is eigenlijk ook wel een constante doorheen de hele media-geschiedenis. We zien dat nieuwe technologieën elkaar steeds sneller opvolgen en dat de impact daarvan ook steeds groter is. Dat was zo bij de uitvinding van het schrift, naar de drukkunst, naar de radio, tv, nadien internet en nu AI. Het gaat steeds sneller en de impact is steeds groter. Dat maakt dus inderdaad dat dat inzetten op mediawijsheid nooit af is.

Ik vond het ook positief dat u zei dat we in de Digimeter enerzijds positieve resultaten zien. Als het gaat over bewustzijn omtrent privacy, desinformatie, dan groeit die, dus dat zou erop wijzen dat het beleid zijn vruchten begint af te werpen. Maar u wees er ook terecht op dat we de digitale kloof nog niet meester zijn. Dat is ons pijnlijk duidelijk geworden tijdens corona. We krijgen die ook echt niet gedicht. Dat is alvast iets waar ook in een komende legislatuur ongelooflijk op ingezet gaat moeten worden.

Sowieso is er heel veel werk aan de winkel om die digitale kloof proberen te dichtten, de geletterdheid tout court. Afgelopen maandag waren wij in Den Haag met een aantal collega's – collega Van de Wauwer en ik eigenlijk, meer bepaald – voor de vergadering van de Interparlementaire Commissie (IPC) van de Nederlandse Taalunie. De hoorzitting die we daar hadden, ging over geletterdheid tout court. Het is niet alleen een digitale kloof, ook de kloof tussen hen die kunnen lezen en schrijven en diegenen die dat niet kunnen en ook nog eens niet digitaal vaardig zijn, wordt groter. Een op de zeven Vlamingen – en ook van de Nederlanders, zo blijkt, want de situatie was eigenlijk vergelijkbaar – is laaggeletterd. Het zijn mensen die dus echt niet kunnen schrijven en lezen, laat staan digitaal vaardig zijn.

Die digitale kloof, laaggeletterdheid, inzetten op mediawijsheid, u verwijst in dat verband naar De Schaal van M, de Mediacoach, MediaNest en zo verder. Dat is allemaal belangrijk, maar mijn vraag is echt wel of die initiatieven voldoende bekend zijn.

Dan is er nog een derde uitdaging. Wij missen echt wel een ethisch kader voor artificiële intelligentie. Die technologie ontwikkelt zich momenteel razendsnel. Ik heb al een paar keer gezegd dat wij eigenlijk zonder kompas varen. We varen blind als het gaat over de ontwikkeling van AI, want die 'self-learning machines', die algoritmen, ontwikkelen zichzelf ook. We hebben geen ethisch kader dat echt vast is. Europa heeft een aantal zaken gedaan en ik hoop zeker dat u – in het kader van het Europees voorzitterschap – op dat vlak ook nog bijkomend initiatief kunt nemen. In Vlaanderen hebben we Data & Maatschappij, maar toch zijn we er nog lang niet.

En dan is er ook het onderwijs en de discussie over wijs leren omgaan met digitale media. Er zijn heel veel klassen die nu al experimenteren met het verbieden van de smartphone tijdens de les, met een bakje waar de smartphones in moeten worden gelegd. Bent u daar ook voorstander van?

Maar al die elementen zijn dus eigenlijk een zaak voor de hele regering. Mijn vraag is: hoe gaat u binnen de Vlaamse Regering voor de laatste periode, voor de paar maanden die nog resten, nog acties ondernemen om dat hoger op de beleidsagenda te krijgen?

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Ik zal me focussen op het laatste element. Er zijn inderdaad verschillende conclusies te trekken, maar het smartphonegebruik en de smartphoneverslaving, zeker bij jongeren, is toch iets wat alle alarmsignalen moet doen afgaan. Minister, u schuift een homeopathische aanpak naar voren: buitenspelen, ontmoetingsruimte creëren ... Ik vrees echter dat die aanpak op termijn voor etterende wonden zal zorgen. Ik verwijs heel concreet naar een studie van Microsoft, waaruit blijkt dat, als gevolg van de inflatie van het gebruik van sociale media en van de smartphone, de aandachtsspanne in de laatste twintig jaar met een derde – met een derde! – is ingekort. Een Nederlandse studie hieromtrent gaf ook aan dat er een aantoonbaar negatief effect is op de leerprestaties. Vandaag nog – lees De Standaard of Het Nieuwsblad maar eens – verscheen het World Happiness Report, waaruit blijkt dat jongeren aantoonbaar minder gelukkig zijn als gevolg van het overmatig gebruik van sociale media. Professor Jan De Neve – verbonden aan de universiteit van Oxford en dus niet de eerste de beste – maakte daarbij de vergelijking met het gebruik van de auto in de jaren 50. Hij zei dat er toen ook geen vangrails waren, geen alcoholverbod, geen veiligheidsgordels of airbags, omdat men eigenlijk niet goed de impact en de gevaren kon inschatten van de wagen. Hij zei ook dat het al in de sterren geschreven staat dat, als de nu al aantoonbare negatieve impact ook op politiek niveau zal doordringen, men doortastende maatregelen zal moeten nemen.

Dit nieuwe rapport van imec lijkt me in dat kader een bijzonder belangrijke wake-upcall. Mijn oproep aan u, minister, is dan ook om daarmee aan de slag te gaan. Dit is immers geen fait divers, dit is een groot maatschappelijk probleem. Ik ben er stellig van overtuigd dat de landen en de overheden die hier het snelst en het kordaatst mee aan de slag gaan – zoals Nederland en Frankrijk – er op middellange termijn de grootste vruchten van zullen plukken, in de vorm van de maximale potentie-exploitatie van de cognitieve vaardigheden van jongeren, wat uiteindelijk resulteert in een maximale exploitatie van het welzijnsniveau. Minister, ik hoop dus dat u hiermee aan de slag gaat en dat u het homeopathische kader dat nu gehanteerd wordt, verlaat.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ik wil eerst ingaan op de bedenkingen van collega Slootmans, die zeker enkele pertinente punten aanhaalt. Ik denk dat we die zaak echt moeten blijven opvolgen en dat we vooral ook moeten inzetten op die gezonde balans. Daarbij moeten we zowel digitale geletterdheid ondersteunen alsook voldoende alternatieven in de offline wereld.

Collega Segers, u stelde dat we vandaag een kader rond artificiële intelligentie missen. Dat is deels juist, in de zin dat er geen overkoepelend wetgevend kader is dat alle elementen van AI integreert. Wel hebben we met de Europese AI Act het meest interessante wetgevende document ter wereld ter zake, dat natuurlijk maar een eerste stap is. Het gaat ook zo snel dat ik niet geloof dat een wetgever dat altijd up-to-date zal kunnen houden. Ik weet ook niet of het allemaal via wetgeving moet gebeuren.

Ik heb even de proef op de som genomen betreffende uw stelling dat we in Vlaanderen een kader missen voor artificiële intelligentie. Wel, ChatGPT geeft het volgende mee: "Vlaanderen heeft zich zeker beziggehouden met het ontwikkelen van een kader rond kunstmatige intelligentie (AI). Er zijn verschillende initiatieven

gestart om ethische richtlijnen en beleidsmaatregelen te ontwikkelen en het gebruik van AI te reguleren en te bevorderen. Een belangrijk voorbeeld is de oprichting van het Vlaams Kenniscentrum Data & Maatschappij en de Vlaamse AI Academie (VAIA), die zich richten op het bevorderen van AI-onderzoek, -innovatie en -toepassingen in Vlaanderen met aandacht voor ethische en maatschappelijke overwegingen. Daarnaast zijn er ook diverse overheidsinitiatieven en beleidsdocumenten die zich richten op AI, zoals het Vlaams regeerakkoord en het actieplan AI van de Vlaamse Regering, waarin strategische doelstellingen en acties worden uiteengezet om de ontwikkeling en het gebruik van AI in Vlaanderen te stimuleren en tegelijk ethische en maatschappelijke kwesties aan te pakken.” En dan: “Hoewel er al stappen zijn gezet, blijft het belangrijk om het kader rond AI in Vlaanderen voortdurend te evalueren en aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen en uitdagingen op het gebied van technologie en ethiek.” Ik zou het, eerlijk gezegd, niet veel beter kunnen verwoorden. Alle gekheid op een stokje, het is natuurlijk niet de bedoeling dat een minister ChatGPT citeert, maar het is een illustratie van wat er allemaal mogelijk is en van hoe pertinent dat soms ook is.

Heel concreet – want ik kan me eigenlijk wel vinden in wat daar staat –, waar zijn we beleidsmatig nog mee bezig de laatste maanden van de legislatuur? Zoals ik heb gezegd zijn we naast de punctuele aanpassing van het Mediadecreet, wat dadelijk aan bod komt, ook bezig met de globale evaluatie van het Mediadecreet. We gaan trachten om een aantal eerder technische, taalkundige zaken globaal te bekijken, maar ook een aantal belangrijke uitdagingen met impact op het Mediadecreet voorop te stellen. AI zal ongetwijfeld een daarvan zijn, waarbij we heel grondig moeten bekijken hoe we de AI Act implementeren in Vlaams mediabeleid.

De vraag naar implementatie is natuurlijk veel breder, met een impact op veel Vlaamse departementen en ook een federale impact. Het blijft voor mij een belangrijke vraag hoe we de coördinatie van de AI Act in België zullen doen. Ik zal het mediabeleid zeker op mij nemen. We zullen de komende weken stappen zetten om dat op een goede manier op te starten, nu over de AI Act is gestemd en die binnenkort ook formeel wordt goedgekeurd. Maar het is ook een breder verhaal waarvoor we de federale overheid, zeker ook de federale staatssecretaris voor Digitalisering, nodig zullen hebben.

Tot daar mijn bijkomende antwoorden.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord voor haar slotreplik.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel, minister. Inderdaad, wat ChatGPT produceert is vrij accuraat, al zit het er soms ook compleet naast. Dat gebeurt ook. Ik had ook verwezen naar Data en Maatschappij.

Je ziet natuurlijk dat men vanuit verschillende sectoren – de industrie, het onderwijs en zo verder – al bezig is met het ontwikkelen van richtlijnen. Aan de universiteit bijvoorbeeld hebben we een kader uitgewerkt waarbij studenten AI en ChatGPT mogen gebruiken, maar ze mogen natuurlijk geen thesis indienen die gegenereerd is met ChatGPT. Dat kan al, natuurlijk. We gaan hen echt leren om daarmee om te gaan. In de industrie is er het klassieke voorbeeld van de zelfrijdende auto. Er zijn zoveel sectoren mee bezig, maar zij kennen onvoldoende het kader dat ontwikkeld is vanuit Europa. De communicatie van dat kader en de omzetting naar België, zoals u terecht aangeeft, moeten samen met de federale overheid gebeuren. Het omzetten is een heel belangrijke stap, en ook het bewustzijn. Dat is een zaak van mediawijsheid, van weten dat AI ook een stuk zelflerend is. AI wordt geprogrammeerd door mensen. Wij maken de algoritmen. Met alle ‘biases’ krijg je verkeerde voorstellingen. We hebben daar echt heel veel werk op de plank. Ik denk dat dit belangrijk is voor de volgende legislatuur, zowel Vlaams als federaal.

Maar, minister, u hebt mijn laatste vraag niet concreet beantwoord. Wat gaat u nog doen om dit vanuit de Vlaamse Regering, in deze laatste maanden die u resten, samen met de Federale Regering hoger op de agenda te krijgen? U hebt er niet op geantwoord, maar ik reken erop dat u dat alsnog doet.

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Ik stel vast dat we over de wijze van aanpak – ik heb het dan over het smartphonegebruik, niet over AI – op een punt komen van ‘agree to disagree’. Ik kan alleen maar mijn vrees uiten dat we voor de afwachtingende homeopathische aanpak, zoals ik die noemde, op middellange termijn een zware prijs gaan betalen in de vorm van een dalend ontwikkelingsniveau van onze jongeren en ook een daling van ons algemeen welzijnsniveau. De cijfers, de studies zijn er en de conclusies zijn pertinent. Nu is het natuurlijk ook aan de politiek, en zeker aan de uitvoerende macht, om daarmee aan de slag te gaan. Maar ik merk, wat dat betreft, bijzonder weinig ambitie en, zoals gezegd: daar gaan we op termijn de prijs voor betalen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.